BIBLIOTEKA

Europos LIETUVIS

Nr. 25 (2110) Londonas, 1990 m. birželio 29 d. XLIV

ANTROJI BALTIJOS ASAMBLĖJA

Gegužės 16-17 dienomis Jūrmaloje, Latvijoje, vyko antroji Baltijos asamblėja, kurią sudaro Latvijos ir Estijos liaudies frontų ir Lietuvos Sąjūdžio atstovai. Apie 150 asamblėjos dalyvių apžvelgė liaudies frontų ir Lietuvos Sąjūdžio atliktus darbus, svarstė politines ir socialines Pabaltijo respublikų problemas ir liaudies frontų bei Sąjūdžio uždavinius jas sprendžiant, nustatė gaires ateities veiklai, kuria bus siekiama padėti įtvirtinti Pabaltijo respublikų valstybinę autonomiją Europoje. Asamblėjoje svečių teisėmis dalyvavo kai kurių Rusijoje veikiančių demokratinių sąjūdžių atstovai.

Rezoliucija apie Tarybų Sąjungos tęsiamą Baltijos šalių okupaciją

1940 m. birželio 14 d. TSRS vyriausybė pareiškė ultimatumą teisėtai Lietuvos Respublikos vyriausybei, birželio 16 d. — teisėtoms Latvijos ir Estijos. Iš esmės buvo pareikalauta teisės į Lietuvos Latvijos ir Estijos okupaciją.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybės pakluso prievartai, tikėdamos išvengti tautų naikinimo.

1940 m. birželio 15 d. TSRS okupavus Lietuvos teritoriją, o birželio 17 d. — Latvijos ir Estijos teritorijas. Birželio 17 d. Lietuvoje, birželio 21 d. Estijoje, dalyvaujant NKVD ir TSRS karinėm pajėgom, buvo nuverstos teisėtos vyriausybės ir sukurtos TSRS kontroliuojamos kolaboracionistinės vyriausybės.

1940 m. rugpjūčio 3 d. Lietuva, 1940 m. rugpjūčio 5 d. Latvija ir 1940 m. rugpjūčio 6 d. Estija buvo įjungtos į TSRS sudėtį.

Baltijos šalių aneksija, įvykdyta remiantis Tarybų Sąjungos ir Vokietijos 1939 m. slaptomis sutartimis, yra neteisėtas aktas tarptautinės konvencinės teisės požiūriu. Šios teisės principai buvo įtraukti ir pripažįstami Tarybų Sąjungos ir Baltijos šalių pasirašytose sutartyse.

(Dalis teksto neišskaitoma). ... Dabar, pirmą kartą po 1940 metų, Baltijos valstybių tautos tiek pačios, tiek per išrinktus organus pareiškė savo valią. Tačiau šios valios pasireiškimo realizavimas sutinka pasipriešinimą. Nežiūrint į Lietuvos, Latvijos ir Estijos tautų aiškiai išreikštą valią ir jų taikingą siekį atstatyti nepriklausomybę ir savarankiškumą, TSRS aparatas ir toliau įvairiais būdais grasina ir aštrina padėtį, laikomos didelės karinės ir saugumo jėgos, grasinama jas panaudoti prieš liaudį ir jos išrinktus atstovus bei valstybines įstaigas.

Okupacija Baltijos šalyse tebesitęsia. Jeigu Vokietijų susijungimą pripažino visos šalys, antrojo pasaulinio karo dalyvės, tai vienintele neišspręsta karo pasekme lieka Estijos, Latvijos ir Lietuvos nepriklausomybė.

Estijos, Latvijos ir Lietuvos tautos — ne tik stalinizmo nusikaltimų aukos. Nusikalstama tebėra dabartinės TSRS vadovybės politika, toliau tebevykdanti Estijos, Latvijos ir Lietuvos okupaciją.

Baltijos valstybių tautos tęsia taikingą kovą vardan okupacijos nutraukimo.

Jūrmala, 1990 m. birželio 16 d.

Estijos Liaudies Frontas
Latvijos Liaudies Frontas
Lietuvos Sąjūdis

LATVIJOS ATSTOVAS MASKVOJE

Penkiasdešimt vienerių metų amžiaus latvis poetas Janis Peters yra paskirtas oficialiuoju Latvijos atstovu Maskvoje. Jis yra TSRS liaudies deputatas, vienas iš Latvijos liaudies fronto steigėjų. Janis Peters pažymėjo, kad Latvijos nuolatinė atstovybė Maskvoje turi būti pakelta į ambasados lygį ir kad jis atvykęs į Maskvą sieks užmegzti ryšius ne tiktai su sovietinės valdžios viršūnėmis, bet taip pat ir su Vakarų ir Rytų Europos ambasadomis. Janis Peters liepos 30 dieną pradės eiti Latvijos oficialaus atstovo Maskvoje pareigas.

PIRMOJI VAISTŲ SIUNTA JAU VILNIUJE

Iš Paryžiaus gauta žinia, kad birželio 16 d., šeštadienį, Lietuvos sieną pervažiavo pirmutinis humanitarinės paramos Lietuvai sunkvežimių konvojus. Lietuvoje jį pasitiko Sveikatos ministras J. Olekas, kuris su prancūzų sunkvežimį lydėjusiu tarptautinės organizacijos „vaistininkai be sienų" pirmininku J. I. Marchuron tarėsi dėl tolimesnės akcijos.

Lietuvoje vaistai perduoti dalinimo komisijai, kurią sudaro: Caritas, Raudonojo Kryžiaus, Gydytojų, Vaistininkų asociacijos ir Sveikatos ministerijos atstovai.

Sunkvežimių konvojus buvo suorganizuotas Europos LB-nių, finansiškai prisidėjo Australijos LB-nė. Pirmutinis, bandyminis sunkvežimių konvojus susidėjo iš trijų sunkvežimių: Belgijos, Prancūzijos ir Vokietijos.

Šis pasisekęs bandymas atidaro kelią kitiems. Antras pagalbos Lietuvai sunkvežimių konvojus planuojamas birželio pabaigoje, liepos pradžioje. Prie šio konvojaus prisidės Šveicarija. Taip pat šiam konvojui sunkvežimius ruošia: Caritas, Tarptautinė Žmogaus Teisių Sąjunga, Maltos Ordinas ir Vaistininkai be sienų organizacijos. Sunkvežimiai bus pakrauti labiausiai Lietuvoje reikalingais vaistais ir medikamentais.

Norintieji prie siuntų konkrečiai prisidėti lietuviai maloniai kviečiami kreiptis dėl detalių į savo krašto Bendruomenės atstovus.

Prancūzijos LB-nė

Atnaujinamas Lietuvos Pasiaukojimas
ŠVENČIAUSIAI JĖZAUS ŠIRDŽIAI

Lietuvių tauta šių 1990 metų kovo 11 dieną atkūrusi savo valstybingumą, šiandien birželio 14-tąją mini savo Gedulo ir Vilties dieną.

Ganytojų, valstybinės valdžios atstovų ir piliečių lūpomis ir širdimis atnaujina prieš 56-erius metus padarytą savo Tėvynės pasiaukojimą Švenčiausiajai Jėzaus Širdžiai.

Žmonijos Gelbėtojau Jėzau Kristau,

Tavo Švenčiausios Širdies meilei ir globai mes pavedame savo Tėvynės Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Meldžiame.

Stiprink Bažnyčios ir Valstybės vadovus, apšviesk visuomenės, ūkio ir kultūros darbininkus, laimink šeimas, vaikus ir jaunimą.

Suburk vienybėn svetur išblaškytus Lietuvos sūnus ir dukteris, sujunk mus Tėvynėje atlaidumo ir broliškumo ryšiais.

Atleisk mūsų nuodėmes, klaidas, uždek širdis ir artimo meile, doros ir ištvermės pasiryžimu.

Priimk kaip garbingos ateities auką mūsų krašto žmonių iškentėtus vargus ir neleisk niekad svetimiems viešpatauti Nemuno ir Neries šalyje.

Geroji, Švenčiausioji Jėzaus Širdie, teateinie Tavo karalystė mūsų brangioje Lietuvoje!

Vilnius, 1990 m. birželio 14,
Švč. Kristaus Kūno ir Kraujo šventė,
Tautos Gedulo ir Vilties diena

Birželio vienuoliktąją, lėktuvu iš Karagandos vietinis klebonas Albinas Dumbliauskas į Vilnių pervežė Švenčiausios Jėzaus Širdies paveikslą prieš kurį 1934-ais metais per Eucharistinį kongresą Lietuva buvo paaukota Švenčiausiai Jėzaus Širdžiai. Paveikslą pasitiko būrys jaunimo. Dabar šis istorinis Švenčiausios Jėzaus Širdies paveikslas adoruojamas Vilniaus arkikatedroje-bazilikoje.

Visos lietuvių tautos vardu šį aktą pasirašė: Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas kardinolas Vincentas Sladkevičius, Aukščiausios Tarybos prezidiumo pirmininkas Vytautas Landsbergis ir Ministrė pirmininkė Kazimiera Prunskienė.

Lietuvos paaukojimo Švenčiausiajai Jėzaus Širdžiai iškilmėse Vilniuje dalyvavo apie 150.000 tūkstančių žmonių. Vilniaus katedroje aukojamas Mišias, tautos paaukojimo iškilmę ir Devintinių procesiją transliavo Lietuvos televizija.

Vilkaviškyje prie Stalininių Represijų Aukų kapo. Nuotrauka: R. Eidukevičiaus

HUMANITARINĖ PAGALBA

Amerikietis senatorius William Armstrong pateikė Senatui įstatymo projektą, pagal kurį siūloma paskirti 10 milijonų dolerių ypatingai humanitarinei pagalbai Lietuvos gyventojams — medikamentais, maistu ir rūbais. Senatorius Armstrong pažymėjo, kad tai būtų pirma konkreti amerikiečių administracijos parama Lietuvai, kenčiančiai dėl ekonominės blokados pasekmių. Taip pat administracija kviečiama pasirūpinti, kad sovietinė vyriausybė leistų pasiųsti Lietuvai humanitarinę pagalbą. Kol bus gautas leidimas įstatymo projekte siūloma amerikiečių humanitarinę pagalbą perteikti Lietuvai per tarptautines organizacijas — Tarptautinį Raudonąjį Kryžių, katalikų žmonių pagalbos organizaciją Caritas, kurių skyriai jau veikia ir pačioje Lietuvoje. Pažymėtina, kad Amerikos Senatas priešinasi naujų prekybinių sutarčių sudarymui su Sovietų Sąjunga, kol taikingomis priemonėmis nebus išspręstas Lietuvos klausimas.

TAUTOS FONDO VEIKLA

Birželio 14 d. posėdžiavo VLIKo Tautos Fondo Taryba. Buvo perorganizuotos kai kurios Tarybos komisijos skyriai. Palikimų komisija liko ta pati — Algis Vedeckas ir Rima Gudaitienė, Finansų Komisiją sudaro Jurgis Bobelis, Rima Gudaitienė, Algis Vedeckas ir Juozas Blažys. Buvo svarstoma informacijų reikalai. Romualda Šidlauskienė, šalia Generalinės sekretorės pareigų, buvo paskirta vadovauti Tautos Fondo informacijos skyriui. Pranešimai bus reguliariai siuntinėjami laikraščiams.

Šiais metais VLIKo Tautos Fondas paskyrė 10.000 dol. senatoriaus A. D'Amato kelionei į Lietuvą finansuoti.

VLIKo pirmininko dr. K. Bobelio paprašytas, AFL-CIO prezidentas Lane Kirkland parašė laišką prezidentui Bushui prašydamas pripažinti Lietuvos Respubliką. Prie šio laiško atspausdinimo „The New York Times" laikraštyje stambia tūkstantine suma prisidėjo Tautos Fondas.

VLIKo Tautos Fondo Tarybos pirmininkas J. Valaitis pasiuntė 73 padėkos laiškus tiems senatoriams, kurie balsavo prieš Sovietų Sąjungai suteikimą MFN teisę (Most Favourit Nation).

Romualda Šidlauskienė
VLIKo Tautos Fondo Tarybos Informacijų Skyriaus pirmininkė

MASINIS MITINGAS MASKVOJE

Birželio 14 d. Maskvos Gorkio parke buvo rengiamas masinis mitingas už trijų Pabaltijo respublikų nepriklausomybę. Spaudos agentūrų žiniomis, mitingą ruošė visuomeninė grupė, pasivadinusi „Rusija-Lietuva". Šiuo mitingu bus paminėtas trijų Pabaltijo respublikų — Lietuvos, Latvijos ir Estijos — okupacijos ir prievartinio įjungimo į Sovietų Sąjungą penkiasdešimtmetis ir pabrėžta Pabaltijo tautų teisė pilnai atgauti prarastą laisvę bei nepriklausomybę.

LIETUVOJE

Mokykla išeivių vaikams

Turbūt tikėdamasi blokados greitos pabaigos, Lietuvos švietimo ministerija steigia Vilniuje internatinę mokyklą lietuvių kilmės vaikams, gyvenantiems už Lietuvos ribų. „Lietuvių namuose" gyventi ir mokytis kviečiami vaikai nuo 7 iki 17 metų amžiaus. Stojantieji pateikia šiuos dokumentus: tėvų ar globėjų pareiškimą, gimimo liudijimą, išeito mokslo ir sveikatos pažymėjimus.

Dėl išsamesnės informacijos kreiptis į mokyklos administraciją: Dzūkų 43, 232030 Vilnius, Lithuania. Telefonas: 70 122 695173.

Palangos sezono atidarymas

Iki birželio pradžios Palangos kelionių ir ekskursijų biuras gavo iš „plačiosios tėvynės" daug atsiprašymų, kad „dėl įvykių jūsų rajone, negalėsime atvažiuoti". Optimistiškai skaičiuojant, Palangoje šiais metais laukiama tik dviejų trečdalių poilsiautojų.

Tačiau namų savininkai ruošėsi sulaukti daug turistų. Kiekviena kamarėlė, sandėliukas yra prigrūsti lovų tiek, kiek lenda.

Poilsio namai „Žilvinas" ir „Voveraitė" atiduoti užsieniečiams. Deja, jie negavo vizų. Lietuvos išeiviai, gyvenantys Vokietijoje, Amerikoje ir Anglijoje, genami nostalgijos, atvažiuotų ir sutiktų mokėti už parą 20-30 dolerių.

Sveikatos apsaugos ministerija dar nesugalvojo, ką daryti su Kosygino ir Brežnevo vilomis, kurios buvo pastatytos Kremliaus valdovams ir dabar stovi tuščios.

Jolanta Stanelytė — laureatė

Vilniaus konservatorijos studentė Jolanta Stanelytė, dalyvavusi tarptautiniame vokalistų konkurse Tokijyje, už gražų balsą laimėjo 200.000 jenų premiją. Jai teko dainuoti įvairių epochų kūrinius. Iš 149 vokalistų buvo atrinkti devyni diplomantai, tarp kurių ir Jolanta, lietuvaitė.

Išvyko į Belgiją

„Tiesa" (VI.6) pranešė, kad į Belgiją išvyko Lietuvos Socialdemokratų partijos pirmininkas K. Antanavičius ir šios partijos narys A. Sakalas. Jie turėjo dalyvauti Europos parlamento socialistų frakcijos pasitarime. Po to buvo numatytas jų dalyvavimas E.P sesijoje Strasburge.

Piratiška radijo stotis

TASSO biuletenis pranešė, kad pradėjo veikti radijo stotis „Sovietskaja Litva" 346, 42 m. ilgio banga. Per ją birželio 2 dieną buvo transliuojama LKP (TSKP platforma) organizacijos suvažiavimas. Lietuvos Ryšių ministerija sako, kad ši radijo transliacija buvo neteisėta, piratiška. Spėjama, kad transliacijos buvo daromos iš kilnojamos radijo stoties, įrengtos rytinėje Vilniaus miesto dalyje.

Blokadinis benzinas

Gegužės 30 d. į Vilnių ukrainiečiai autotransportu atsiuntė 8625 litrus benzino. Tai Lvovo autobusų gamyklos darbininkų dovana Lietuvai, nupirkta už surinktus pinigus. Ukrainiečių dovana bus panaudota Vilniaus autotransporto įmonėje maisto produktams mieste išvežioti.

Kitas benzino transportas, gautas mainais per Lenkijos firmas iš kitų šalių, buvo sulaikytas Lenkijos-Lietuvos pasienyje ties Lazdijais. Benzovežis stovi neutralioje zonoje tarp dviejų pakeliamų užtvarų. TSRS pasienio kariuomenė, kuri vykdo sovietų valdžios nurodymus, jo nepraleidžia.

„Lietuvos kuro" susivienijimas gavo pranešimą iš Baltarusijos, kad nuo gegužės 30 dienos toje draugiškoje respublikoje Lietuvos privačios mašinos negaus benzino, o krovininiam transportui benzinas bus ribojamas.

Baltijos Enciklopedija

Kaune įvyko Baltijos valstybių ir Baltarusijos enciklopedininkų konferencija tema „Tautinis atgimimas ir enciklopedijos". Pasiūlyta išleisti enciklopediją apie Baltijos valstybes anglų kalba.

Helsinkio Konferencija Kopenhagoje

PLN-nės vicepirmininkei Gabijai Petrauskienei koordinuojant, Lietuvos atstovas deputatas V. Čepaitis aplankė visą eilę delegacijų Kopenhagos konferencijoje. Lydint G. Petrauskienei ir G. Damušytei, V. Čepaitis susitiko su delegacijų galvom, nušviesdamas Lietuvos politinę padėtį ir keldamas opius šiuolaikinius rūpesčius. Pvz., šalia kitų rūpimų klausimų, Čepaitis ir Petrauskienė danų delegacijai išreiškė protestą prieš Danijos Raudonojo Kryžiaus tendencingą raportą apie Lietuvos medicinos dabartinę būklę.

Kaip žinia, Danijos Raudonasis Kryžius pasiuntė delegaciją į Lietuvą ištirti gydymo padėtį, Maskvai paskelbus ekonominę blokadą. Pasak Lietuvos Sveikatos Apsaugos ministro Juozo Oleko, jam nežinant, Danijos Raudonojo Kryžiaus atstovai aplankė specialias ligonines ir susidarė neteisingą tikrosios padėties vaizdą. Be to, Tarptautinis Raudonasis Kryžius nepripažįsta Lietuvos Raudonojo Kryžiaus, o tik visasąjunginį vienetą Maskvoje.

Po kelionės Danijos Raudonojo Kryžiaus atstovai priėjo šios išvados: Lietuvos padėtis nekatastrofiška; ji nesiskiria nuo padėties TSRS. Dėl šios neteisingos išvados, viena Vakarų Europos krašto vyriausybė atmetė Lietuvai numatytą humanitarinę pašalpą. V. Čepaičiui ir G. Petrauskienei paaiškinus ir išdėsčius esamą tikrąją padėtį, Danijos delegacija Kopenhagoje pažadėjo šį klausimą išaiškinti ir pasistengti jį atitaisyti.

PLB-nės atstovai taip pat susitiko su Tarptautinės žmogaus teisių asociacijos atstovėm, atvykusiom į Kopenhagos konferenciją iš Frankfurto ir aptarė galimus bendradarbiavimo būdus. Ši organizacija šiom dienom siunčia stambesnį vaistų krovinį į Lietuvą.

Pasimatymų su Kopenhagos delegatais pagrindinis tikslas: įtaigoti delegacijas stipriau pasisakyti Lietuvos atžvilgiu, keliant žmogaus teisių ir žmogišumo pažeidimus plenarinėse ir darbo sesijose bei privačiuose pokalbiuose su sovietų delegatais. V. Čepaitis, kuris atvyko į Kopenhagą PLN-nės kvietimu, kiekvienai delegacijai įteikė G. Petrauskienės iniciatyva paruoštą PLN-nės memorandumą apie žmogaus teisių pažeidimus. Šiame leidinyje sukauptos žinios nušviečia įvairias problemas: sunkią lietuvių kareivių būklę, pašto ir komunikacijos varžymą, vizų blokavimą, ekologinę katastrofą, ir pan. Memorandumas papildytas gautais dokumentais iš Lietuvos.

Be Islandijos užsienio reikalų ministro pasisakymo už Pabaltijo kraštų nepriklausomybę, kelios delegacijos CSCE konferencijoje Kopenhagoje paminėjo Lietuvos vardą savo kalbose.

Didžiosios Britanijos užsienio reikalų ministras Sir Douglas Hurd išreiškė susirūpinimą dėl „interesų konflikto, kuris iškilo tarp tarybinės valdžios ir trijų Pabaltijo respublikų".

Nepaisant tam tikrų teigiamų signalų, „mes esame susijaudinę dėl progreso stokos ir dėl Lietuvoj esamų sunkumų, kuriuos iššaukė sovietų ekonominė blokada", tvirtino Hurd. „Mes vėl, kaip ir anksčiau, raginame sovietų valdžią parodyti lankstumą..., kuris sudarytų sąlygas konstruktyviam dialogui... privedančiam kuo greičiau prie visiems patenkinamos išeities".

Kalbėdamas apie dramatiškus pokyčius centrinėje ir rytų Europoje, Airijos Užsienio reikalų ministras Gerard Collins sakė, kad Europos Bendruomenė (European Community) remia šias politines ir ekonomines reformas. Šiame kontekste, jis atkreipė dėmesį į tai, kad CSCE principų įgyvendinimas dar kai kur gerokai šlubuoja. Pvz., dvylikos kraštų vadovybės įeinančios į Europos Tarybą, „jau ne kartą yra išreiškusios susirūpinimą dėl Lietuvos padėties. Mes atidžiai sekame padėtį toliau ten ir kitose Baltijos respublikose. Mes tvirtai tikime, kad reikia prieiti prie visiems patenkinamos išvados ir, kad ją galime rasti tik per dialogą. Smurto priemonės nepadės pasiekti sprendimo. Mes pakartotinai raginame... greičiausiai pradėti konstruktyvias diskusijas".

JAV Valstybės departamento sekretorius James A. Baker Kopenhagoje tvirtino, kad Washingtono pasitarime, „prezidentas Bush išreiškė mūsų gilų nepasitenkinimą sovietų linija Pabaltijo nepriklausomybės klausimu. Jis vėl pabrėžė, kad mūsų požiūriu reikia pradėti sistemingą dialogą, kad Pabaltijo žmonių lūkesčiai galėtų išsipildyti".

Kanados Užsienio reikalų ministras Joe Clark toliau tęsė panašią mintį savo pareiškime, kuriame dėstė, kad „CSCE procesas — iš tikrųjų, naujosios Europos evoliucija — priklauso nuo bendros nuovokos apie valdžių teises ir atsakomybes. Prieštaravimai tam supratimui gali pakenkti Europos Bendradarbiavimui ir progresui... Negalima leisti Lietuvos padėčiai tam pakenkti... Pabaltiečių žmonių lūkesčius ir CSCE narių interesus galima patenkinti tik per derybas. Nėra alternatyvaus kelio...".

„Norvegija toliau rūpinasi Lietuvos krize", kalbėjo Norvegijos Užsienio reikalų ministras Kjeli Magne Bondevik CSCE konferencijos dalyviams. „Mes dar vieną kartą prašome Sovietų Sąjungą nustoti blokuoti Lietuvą ir gąsdinti kitas Baltijos respublikas". Tuo tarpu, Bondevik kviečiant, trijų Pabaltijo respublikų užsienio reikalų ministrai šeštadienį nuvyko į Oslo miestą, kur jie buvo jo priimti ir buvo surengtas susitikimas su Norvegijos parlamentarais. Po pokalbių buvo sušaukta spaudos konferencija..

Lietuvos Aukščiausios Tarybos deputatas Virgilijus Čepaitis raštu bei žodžiu padėkojo Kopenhagos delegatams drįsusiems viešai išreikšti solidarumą su Lietuva.

Pvz., birželio 5 d. duotame padėkos laiške Lietuvos užsienio reikalų ministrui Jon Baldvin Hannibalsson, V. Čepaitis rašė: „Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos vardu, leiskite man padėkoti Jums už Jūsų atidarymo žodį. Tai buvo pirmoji kalba šioj konferencijoj, kurioj taip atvirai ir tiesiai buvo iškeltas Lietuvos nepriklausomybės klausimas.

„Aš atvykau į Kopenhagą su sekretoriatui skirtu Prezidento Vytauto Landsbergio laišku, kuriame jis Lietuvai prašė stebėtojo statusą. Apgailestauju, kad man buvo pasakyta, kad tai nėra politinė realija, nors stebėtojo statusas buvo suteiktas kitai prašančiajai, t.y. Albanijai.

„Pilnai suprantu, kad kelias į nepriklausomybę, pradėtas kovo 11 d., bus ilgas ir sunkus. Tikiu, kad Jūsų sveikintinos pastabos padės pastūmėti Pabaltijo klausimą į priekį ir jį įtraukti į tarptautinę darbotvarkę.

„Labai vertiname Jūsų išreikštą paramą ir tikimės, kad Jūs įparemsite mūsų pastangas ateityje", baigė Čepaitis.

Sovietų Sąjungos nusistatymas Lietuvos atžvilgiu buvo neigiamas. „Lietuva neturėjo juridinio pagrindo prašyti stebėtojo statuso", aiškino sovietų delegatas jų spaudos konferencijoje, sušauktoje kelias valandas prieš pabaltiečių. „...Tik pripažintos Europos valstybės gali įeiti į CSCE kaip pilnateisės narės, o TSRS atstovauja TSRS vyriausybė, ne atskiros respublikos...".

Sovietų delegacija taip pat agitavo už visą-europinį seminarą etninių ir tautinių mažumų klausimais. „Norime, kad Europa su mumis pasidalintų savo patirtimi", teigė sovietų atstovas spaudos konferencijoje. Vienam korespondentui kilo toks klausimas: Kai kalbate apie tautines mažumas, ką turite omeny? Ar kalbat plačiąja prasme, ar tik bandot išskirti Pabaltijo tautas? Iš sovietų delegato atsakymo niekas nepaaiškėjo. „Norim viską aptarti plačiąja prasme, įskaitant tautybių ir tautinių mažumų klausimus bei apsikeisti patirtim ir nuomonėmis...".

Kopenhagoje sovietų delegacija labai rūpėjo sužinoti kitų nuomones. Novosti spaudos agentūros pirmininkas Albert Vlasov ir TSRS socialogijos Instituto bendradarbis Michail Savin išleido socialoginę apklausą vardu „TSRS: Perestroika ir žmogaus teisės. Žvilgsnis iš Kopenhagos, „kuri buvo dalinama į CSCE konferenciją suvažiavusiems nevaldinių organizacijų atstovams, spaudos korespondentams ir delegatams. Joje — klausimai apie TSRS laikyseną žmogaus teisių srityje. Keli klausimai skirti išimtinai Lietuvai:

Kovo mėn. Lietuva vienašališkai paskelbė išėjimą iš TSRS. Kaip Jūs žiūrite į šį sprendimą? a) Manau, kad neabejotinai teisinga. b) Manau, kad neteisėtas. c) Turiu kitą nuomonę (išrašyti). d) Nežinau.

Kaip Jūs apibudintumėt Sovietų prezidento ir TSRS vyriausybės liniją Lietuvos atžvilgiu? a) Manau, kad neabejotinai teisinga. b) Iš principo manau, kad teisinga, tik nesutinku su kai kuriomis priemonėmis. c) Esu linkęs neigiamai įvertinti. d) Iš principo nesutinku. e) Nežinau.

Gintė Damušytė, *LIC*

LIETUVOS LIBERALAI

Liberalių įdėjų įtaka jau žymi dabartiniame Lietuvos politiniame gyvenime, palinkusiame į Vakarų civilizacijos vertybes. Tačiau liberalizmas, kaip sistematinga filosofinė, politinė ir ekonominė doktrina, dar nėra apibrėžtai atstovaujama Lietuvos politinių jėgų spektre. Mums dar kelia nerimą kolektyvistinių ir iš esmės socialistinių, kad ir kitais vardais besivadinančių, jėgų įtaka Lietuvos politinėje arenoje. Todėl, brangindami liberalizmo idėjas ir jausdami jų poreikį mūsų politiniame gyvenime, šiuo Manifestu skelbiame Lietuvos Liberalų Sąjungos kūrimosi pradžią.

LIETUVOS LIBERALŲ SĄJUNGOS *MANIFESTAS*

Valstybinė nepriklausomybė — ne savitikslis, bet priemonė asmens nepriklausomybei nuo savivalės valstybėje užtikrinti. Tikroji valstybės galia — tai jos sugebėjimas užtikrinti lygias savo piliečių laisves. Vienintelė teisėta valdžios monopolija — tai jos piliečių įstatyminė apsauga nuo prievartos. Tai daugiausia ir geriausia, ką valstybė gali duoti savo piliečiams. Bet koks kitas prievartinis valstybinės galios naudojimas yra neteisėtas ir kenksmingas — net jeigu jo griebiamasi daugumos vardu. Demokratinė valstybės santvarka — ne savitikslis, bet priemonė valdžios galiai apriboti jos teisėta sritimi. Demokratija be asmens laisvės tėra rietenų dėl valdžios laisvė.

Valdžios apribojimas jos teisėta sritimi atveria neprievartinių santykių erdvę jos piliečiams. Tik šioje erdvėje gali sėkmingai klostytis veiksmingiausio visų poreikių ir interesų tenkinimo sistema — laisvoji rinka. Laisvi mainai nevyksta, jeigu jie nenaudingi mainų pusėms. Todėl rinkoje nėra išnaudojimo ir pavergimo. Laisvuose mainuose daugiau laimi tas, kuris geriau patenkina kitų poreikius. Todėl rinkoje įgytas turtas yra teisėta nuosavybė. Bet koks kėsinimasis į ją, ypač valstybės vardu, neteisėtas ir pragaištingas. Jis paverčia piliečius savo valstybės priešais arba išlaikytiniais. Rinkos negalavimai Vakaruose atsirado dėl politinės valdžios kišimosi, rinka mirė Rytuose — dėl politinio jos pavergimo. Totalitarizmo tėvas — valdžios galių neribojimas, jo motina — tikėjimas valdžios visagalybe.

Kolektyvistinė moralė, grupinė atsakomybė, išlaikytinių psichologija, pavydas, vadų kultas ir etatizmas — vienos kilmės gaivalai, nešantys visur nelaisvę ir skurdą. Juos įveiksime tik laisvę grąžindami asmeniui, asmens atsakomybę padarę nedalomą ir nedeleguojamą, pasitikėjimą asmeniu pavertę valstybine politika.

Į laisvę laisvoje Lietuvoje.

Rimgaudas Bubelis, Algirdas Degutis, Aleksandras Dobryninas, Kęstutis Jaskelevičius, Kęstutis Lapinskas, Vytautas Radžvilas, Arvydas Šliogeris, Vygaudas Ušackas+

Bendraminčiai prašomi atsiliepti pareiškimu priklausyti Lietuvos Liberalų Sąjungai šiuo adresu: Vilnius, Universiteto 3, Vilniaus universitetas, Filosofijos katedra, Lietuvos Liberalų Sąjunga

NAUJAS „EL" REDAKCIJOS IR LIETUVIŲ NAMŲ TEL. NR. 071-727 2470

NAUJAS „EL" REDAKCIJOS IR SĄJUNGOS FAXO NUMERIS 071-221 6164

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

NUOŠIRDŪS LINKĖJIMAI

Stiprios sveikatos ir kūrybinės sėkmės Jums visiems linki „Europos Lietuvio" skaitytoja.

Aurelija Vakulskienė, Vilnius

ATSISAKĖ PASIRAŠYTI

Pridedu laišką, kurį gavau iš savo Parlamento nario Sir Geoffrey Pattie, tiktai apgailestauju, kad jis atsisakė pasirašyti „Early Day Motion" dėl Lietuvos nepriklausomybės

Ričardas Skirius, Anglija

LIETUVIAI IR ANGLAI REMIA LIETUVĄ

Lietuvos laisvės spinduliai pasiekė ir šį kraštą, gatvėje sutiktas eilinis pilietis giriasi, kad ir jis žinąs apie Lietuvą (I know about Lithuania).

DBLS-gos skyriai pasinaudodami kiekviena proga skelbia Lietuvos vardą laikraščiuose, televizijoje ir radijo programose. Ir Nottinghamo skyrius neatsiliko, bet rėmė Lietuvą visokiausiais būdais. Štai jų keli...

Nuo pat Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atstatymo pirmos dienos vietinės spaudos ir radijo atstovai apie įvykius Lietuvoje kalbėjo su DBLS-gos skyriaus atstovais, Sielovada ir atskirais apylinkėje esančiais lietuviais.

Premjerės Prunskienės vizito metu Anglijoje, didžiulėje St. Marys (anglikonų) bažnyčioje, esančioje Nottinghamo senamiestyje, buvo laikomos ypatingos pamaldos už Lietuvą. Šios pamaldos susilaukė didelio atgarsio vietinėje spaudoje ir radijuje. Pirmą kartą anglikonų bažnyčioje ant altoriaus buvo ištiesta gražioji Lietuvos vėliava. Už Lietuvos laisvę buvo kalbamos maldos ir giedamos lietuviškos giesmės. Bažnyčioje buvo susirinkęs didelis būrys maldininkų, kurie su vietiniais lietuviais pagerbė Lietuvos ryžtą būti laisva.

Tą pačią savaitę net visą puslapį su antrašte — Jie žengia į laisvę — (They are walking to freedom) vietinė spauda paskyrė apylinkės lietuviams. Straipsnis buvo iliustruotas: tautiniais rūbais pasipuošusi lietuvaitė, iš Lietuvos atvykę svečiai. Aprašyta lietuvių organizuota veikla šiame krašte.

Balandžio 7 d. Nottinghamo DBLS-gos skyrius ekskursija prisidėjo prie Londono lietuvių ir dalyvavo žygyje už Lietuvą. Žygis vyko kaip tik tuo metu kai Londone lankėsi „Gimtojo krašto" vyr. redaktorius A. Čekuolis, gerai pasisekė ir atkreipė vietinių gyventojų dėmesį. Jis taip pat daug entuziazmo sukėlė lietuviško jaunimo tarpe.

Birželio 4-18 dienomis miesto centrinėje bibliotekoje Kestono kolegija surengė turiningą parodą apie kenčiančią bažnyčią komunistų dominuojamuose kraštuose. Reikšmingi buvo Lietuvos vaizdų ir Bažnyčių eksponatai.

Ryšium su Baisiojo Birželio minėjimu, vietinio radijo korespondentai domėjosi lietuvių pergyvenimais paliekant Lietuvą karo metu. Pusę valandos radijo programoje vietiniai gyventojai sužinojo apie žiaurius įvykius karo metu Lietuvoje. Programa buvo paįvairinta lietuviška muzika.

Taip pat Nottinghamo lietuviai pasikalbėjo su vietiniais Europos Parlamentarais ir Britų Parlamento nariais.

Šia proga norėčiau padėkoti kitataučiams, kurie mus morališkai ir materialiai parėmė. Didelė padėka tenka kan. Michael Jackson, Kestono kolegijos Nottinghamo apylinkėse remiančios grupės pirmininkui ir tos grupės sekretorei Mrs. Dorothy Regan.

Ypatinga padėka tenka Nottinghamo universiteto politikos mokslininkui prof. David Regan, kuris remia Lietuvos reikalus spaudoje. Apie jo įvairius pasiūlymus ir pasisakymus dažnai skaitome didžiuosiuose Britų dienraščiuose.

Nuoširdžią padėką reiškiu savo bendradarbiams latviams, estams, ukrainiečiams, kurie bendrai jungiasi į kovą prieš Sovietų imperiją.

Yra malonu, kad maža, bet tvirta Lietuva šiomis sunkiomis dienomis savo pavyzdingu elgesiu įsigijo daug įtakingų užtarėjų laisvame pasaulyje.

Vida Gasperienė
DBLS-gos vicepirmininkė

STIPRŪS IR GRAŽŪS LIETUVIAI

Labai dėkingas jums už parodytą dėmesį į mano kreipimąsi. Jau pusė metų nuolat gaunu laikraštį „Europos Lietuvis", kurio dėka sužinau, kada džiaugiatės, kada liūdite nutolę nuo gimtosios Lietuvos. Ypač džiugu buvo, kai netikėtai laiškanešys atnešė voką, o jame radau kalendorių. Tikrai tai šviesi diena buvo, nes jame daug informacijos, kurios mums nesuteikė Sovietinės mokyklos.

Kadangi aš esu Lietuvos „Bodybuilding" sporto federacijos pirmininko pavaduotojas, norėčiau pasinaudoti šia proga, galvodamas, kad atsiras mažas tarpelis jūsų laikraštyje atspausdinti žinutę apie stiprius ir gražius lietuvius, o gal net apie mus paminėsite ir ne lietuviškame leidinyje. Kaip žinote, po Kovo 11 akto daug kas pasikeitė, tad ir mūsų federacija atsiskyrė nuo sovietų ir pradėjo skintis kelią į tarptautinį pripažinimą.

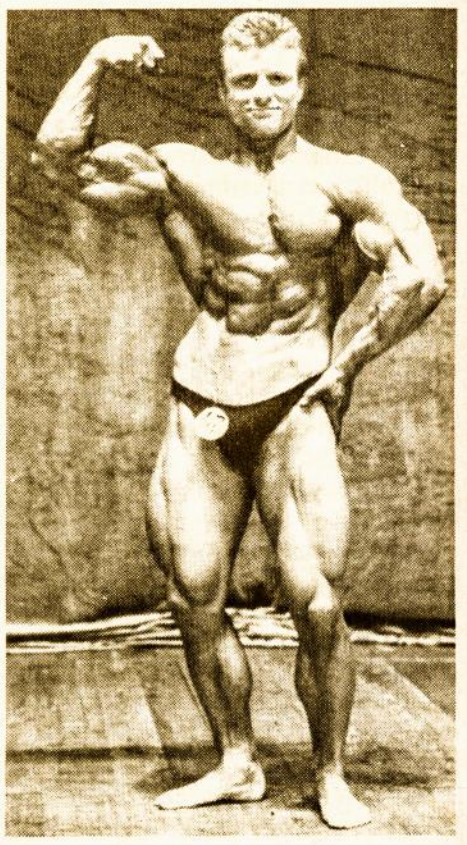

Absoliutus nugalėtojas O Žuv

Balandžio mėn. Alytuje įvyko pirmasis laisvas Lietuvos „Bodybuilding" čempionatas, kuris pasižymėjo nepaprastai atkaklia kova, neblogu lygiu, nes pirmą kartą sportininkai pajuto, kad yra laisvi ir jų siekis neribotas sovietų instrukcijomis.

Neseniai Leningrade vyko Europos pirmenybės, ten buvę stebėtojais Lietuvos rinktinės treneriai A. Nevikovas ir S. Misevičius pasakė, kad Lietuvos moterys ir vyrai būtų užėmę aukštas vietas, net ir prizines, ir mūsų ateities perspektyvos yra geros. Bet kol kas dar mus nepriima į tarptautinę federaciją, todėl taptautinėse pirmenybėse negalime dalyvauti.

Mes labai norėtume užmegzti ryšį ir pakviesti į Lietuvą dalyvauti varžybose lietuvius ar lietuvių kilmės „Bodybuilding" mėgėjus, arba šio sporto entuziastus. Labai norėtume užmegzti ryšius su kitais kraštais ir valstybėmis.

Kviečiu rašyti man šiuo adresu: D. Kruporisovas, 233019 Kaunas, Piliakalnio 9-2, Lithuania.

Drąsutis K., Lietuva

MEDŽIAGA RADIJO PROGRAMAI

Jau kuris laikas gaunu Tamstų savaitraštį . Nuoširdžiai dėkoju. Gaunu gana greitai — per 4-5 dienas. Jo turinys įdomus ir Vl. Dargiui priklauso padėka.

Karts nuo karto „EL" panaudoju „Lietuvos Aidų" programai iš Tamstų padangės.

Visiems lietuviško žodžio darbuotojams ir leidėjams linkiu sėkmės.

Balys Brazdžionis
„Liet. Aidų" Koordinatorius, JAV

GAVO KALENDORIŲ

Gerbiamam Liutaurui Kazakevičiui ir leidėjams nuoširdžiai dėkoju už sieninį kalendorių, kurį neseniai gavau paštu. Skaityti įdomu, nes kai kurie vardai mums Lietuvoje beveik ir negirdėti.

Kuo geriausios jums kloties!

Audronė Urbonaitė, Lietuva

ŽMONĖS IR ĮVYKIAI

Vokietijos LB Krašto valdybos nariai susitiko pokalbiui su Lietuvos Respublikos ministre pirmininke Kazimiera Prunskiene gegužės 12 d., jos apsilankymo metu Vasario 16 gimnazijoje. Iš kairės: **A. Šmitas, K. Prunskienė, A. Šiugždinis, E. Tesnau, V. Bartusevičius, VLB-nės valdybos pirmininkas A. Lipšys ir VLIKo atstovas prie Europos Parlamento Štrasburge K. Dikšaitis.** Nuotrauka: M. Šmitienės

Visiškai slaptai

Patvirtinta
Valst. Saug. Dep-to Direktorius
....Šmitas..

1940 m. liepos mėn. 7.. d.

Priešvalstybinių partijų: tautininkų, voldemarininkų, liaudininkų, krikšč.-demokratų, jaunalietuvių, trockistų, socialdemokratų, eserų, šaulių ir kt. vadovaujančio sąstato likvidacijos paruošiamųjų darbų ir operatyvinės likvidacijos

PLANAS.

Operaciją pravesti vienu laiku visoj Lietuvoj, naktį iš liepos 11 į 12, 1940 m.

Iki liepos 10 paruošti žinias apie visus žmones, kuriuos reikia izoliuoti. Visų areštuotinų asmenų "žiniose" nurodyti pavardę, vardą tėvo vardą, gimimo metus ir vietą, tautybę, išsimokslinimą, socialinę kilmę, materialę padėtį /turtą/, paskutinę darbo vietą ir užimamą tarnyba, kuriai partijai priklausė ir kokį partijos darbą dirbo, trumpas kompromituojančios medžiagos turinys ir "žinių" gale turi būti nurodytas nuolatinės gyvenamos vietos patikrintas adresas. Jei gyvena /arba turi/ vasarnamy, tai ir vasarnamio adresas, ir namų telefono numerį.

Nurodytoms "žinioms" dudaryti, iš Pirmo Skyriaus ir Kauno Apygardos operatyvinių darbininkų sąstato sudaryti penkias grupes po 1-4 žm Darbą tarp jų paskirstyti tokiu būdu:

Pirma grupė - 4 žmones-sudaro "žinias" tautininkų vadovaujančiam sąstatui. Grupės vyresnysis - Krastinas.

Antra grupė - 2 žmonės - sudaro "žinias" voldemarininkų vadovaujančiam sąstatui. Grupės vyresnysis - Dembo,

Trečia grupė - 1 žmogus - Finkelšteinas., Sudaro trockistų ir eserų "žinias",

Ketvirta grupė - 4 žmog. - sudaro "žinias" krikšč.-demokratams. Grupės vyresnysis - Komodaitė,

Penkta grupė - 3 žm. - sudaro "žinias" liaudininkams ir soc-demokratams. Grupės vyresnysis - Macevičius.

Atsakomybę už pristatymą laiku aukščiau nurodytų "žinių" neša Pirmo Skyriaus viršininkas Todesas.

II-ro Skyriaus viršininkas Gallevičius privalo sutvarkyti, kad laiku būtų nustatyti ir patikrinti areštuotinų asmenų adresai. Tam reikalui nuo VII 8 reikia išskirti atitinkamą skaičių žvalgų, kuriuos reikia etropiai instruktuoti apie išlaikymą griežčiausio atsargumo darant adresų nustatymą ir patikrinimą.

Šį Baisiojo Birželio išvežimų dokumentą „Europos Lietuvio" redakcijai prisiuntė skaitytojas J. Ewatt-Kvietelaitis.

Lietuvos Respublikos Sveikatos Apsaugos ministras dr. Olekas su šeima ir tėveliais. Nuotrauka: R. Eidukevičiaus

111-KA DIENŲ

Šis 111-kos dienų nepriklausomos Lietuvos Respublikos, bet gyvenančios po Gorbačiovo ekonomine ir politine blokada, gyvenimo aprašymas gali būti paskutinis. Vakar, birželio 26 d. prezidentas Landsbergis antrą kartą susitiko prezidentą Gorbačiovą Maskvoje. Grįžęs į Vilnių Lietuvos Respublikos Parlamentui jis pranešė, kad pasikalbėjimas buvo vertingas, bet prezidentas Gorbačiovas, kaip ir anksčiau, reikalauja atsisakyti Kovo 11-tos Akto ir grįžti į TSRS tarpą. Lietuvos Parlamentas, kuris tuo metu svarstė Vyriausybės laikiną nepriklausomybės paskelbimo moratoriumo pasiūlymą, prezidento skatinami, nutarimą atidėjo birželio 27 dienai. Nuo šio nutarimo priklausys nepriklausomos Lietuvos Respublikos ateitis.

Dubline šią savaitę posėdžiavo Europos Bendruomenės 12-kos valstybių vadai. Svarstant 15 bilijonų paramą Sovietų Sąjungai dr. H. Kohlis jausmingoje kalboje prašė šią sumą skirti Gorbačiovui gelbėti, nes tai esanti „mūsų moralinė pareiga". Žinoma, jis jokios moralinės pagalbos Lietuvai nejaučia. Hitlerio-Stalino sutartis įvyko be jo žinios. Įdomu, kad prieš tokią Gorbačiovui gelbėti kampaniją griežtai pasisakė D. Britanijos premjerė M. Thatcher. Ji net pridėjo, kad tokia parama galima tik tuomet, kai Sovietų Sąjungoje bus įvesta seniai pažadėta ekonominė reforma.

Tuo pačiu metu, kai Lietuvos Respublika svarsto: ar būti dabar nepriklausomais, ar vėliau (pagal Gorbačiovo modelį), Moldavijos, Uzbekistano, Mongolijos, Gruzijos, Ukrainos ir Rusijos respublikos vis aiškiau pasisako už visišką nepriklausomybę. Ironiškai vertinant, galima sakyti, kad kai kitos respublikos laisvėja, Lietuvos Respublika gali atsidurti nepriklausomybės prašančiųjų eilės gale.

Su šiuo „EL" numeriu Didžiosios Britanijos skaitytojams siunčiame prezidentui Landsbergiui paremti parašų rinkimo skrajukes. Gali būti, kad ir jos vėluoja.

Amerikiečių draugija Tradicijų, Šeimos ir Nuosavybės apgynimui (The American Society for the defense of Tradition, Family and Property), — TFP — jau surinko 1.234.000 parašų Prezidentui Vytautui Landsbergiui paremti. Parašai surinkti ir teberenkami šiuose kraštuose: Brazilijoje, Kolumbijoje, Ekvadore, Čilėje, Argentinoje, Ispanijoje, Urugvajuje, Kanadoje, Pietų Afrikoje, Bolivijoje, Australijoje, Filipinuose, D. Britanijoje, JAV., Prancūzijoje, Venesueloje ir Vakarų Vokietijoje.

TFP yra katalikiška organizacija ir yra griežtai nusistačiusi prieš komunizmą. TFP tiki į laisvėje bręstančią katalikišką šeimą, krikščioniško pasaulio pagrindu.

Gegužės 25 d. laiške prezidentui Vytautui Landsbergiui TFP rašo: „dvidešimties kraštų TFP draugijos ir biurai žino, kad Lietuvos piliečiai yra klaidinami, kai jiems patariama, kad Sovietų spaudžiami, kad neprarastų visko, truputį turėtų nusileisti. Toks patarimas gali pakenkti ne tik Lietuvai, bet ir visam pasauliui, nes nusileidimas neveda į išsigelbėjimą, bet į visišką pralaimėjimą".

Toliau laiške sakoma, kad TFP draugijos ir biurai per prezidentą siunčia Lietuvos gyventojams-patriotams savo nuoširdžiausius linkėjimus.

Su šiuo „Europos lietuvio" numeriu siunčiame D. Britanijos skaitytojams parašų rinkimo skrajukes ir prašome lietuvių ir kitų tautybių tarpe parinkti parašų. Taip pat visų skaitytojų prašome surinkus parašus grąžinti „Europos lietuvio" redakcijai: 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, Gt. Britain ligi liepos 23 dienos.

Šia proga norėčiau pasveikinti Rimvydą Valatką, garsųjį gimtakraštietį, priėmusį „Atgimimo" pakvietimą užimti savaitraščio vyr. redaktoriaus pareigas.

Pasikalbėjime su Sigita Jacinevičiene („Gimtasis kraštas", 1990.VI., Nr. 24 (1213)), apie savo naujas pareigas Rimvydas Valatka pasisako taip: „Norėčiau, kad tai būtų mąstantis laikraštis. Ketinu sumažinti „Atgimimo" akademiškumą, perkelti į jį tai, kas pastaruoju metu buvo geriausia „Gimtajame krašte". Plačiau rašysim apie sportą, kultūrą, įvesim daugiau humoro. Kovosiu su ta nuostata, kad valdžia yra nekritikuotina".

Paklaustas apie savo politines pažiūras, jis atsakė: „Išėjau (iš LKP — red.) prieš pat kovo 11-ąją. Moraliai — dar gerokai anksčiau. Tačiau nei prieš, nei per rinkimus to daryti nenorėjau — pats savęs būčiau negerbęs. Apsisprendimo motyvas paprastas — niekad nebuvau ne tik komunistinių, bet ir socialdemokratinių pažiūrų. Aš — liberalas, aš — už laisvą rinką, už kapitalizmą. Kiekvienas LKP narys, kuris to nebijo pasisakyti šiandien — didvyris. Aš nenoriu būti didvyriu. Buvau toje partijoje pačiu reikalingiausiu, jos atsiskyrimo momentu. Tuo mano, kaip inteligento, uždavinys baigtas. Dabar aš turiu ginti savo pažiūrų sistemą".

Naujam „Atgimimo" vyr redaktoriui R. Valatkai linkime ištvermės ir sėkmės sunkiame ir vingiuotame darbo kelyje.

Tegyvuoja Lietuvos Respublika!

Vl. Dargis

LATVIJOJE

KULTŪROS DRAUGIJOS VEIKLA

Prieš porą metų Rygoje gyvenančių lietuvių grupė, į kurios sudėtį įėjo senas rygietis spaustuvės darbininkas Jonas Rudokas, Jonas Berkholcas (šių eilučių autorius), fotografas Vilius Mizavas, keli pedagogai ir mokslininkai įsteigėme Latvijos lietuvių draugiją. Kaip žinia, iki 1940 m. Latvijoje veikė ir vystė savo veiklą visa eilė lietuviškų draugijų. Buvo leidžiami keli laikraščiai lietuvių kalba Rygoje ir Liepojoje. Buvo keli chorai, daug tautinių šokių ratelių, sava gimnazija ir eilė pradinių mokyklų.

Po sovietų okupacijos 1940 m. lietuvių draugijų veikla buvo uždrausta visoje Latvijoje. Šiuo metu vėl lietuvių vaikai turi galimybę mokytis savo gimtąja kalba (veikia kelios klasės latviškose gimnazijose), jaunimas ir pagyvenę lietuviai įsteigė savo chorą, kelis tautinių šokių ratelius. Prieš keletą savaičių meno saviveiklos kolektyvas su savo programa net dalyvavo festivalyje netoli nuo Kauno esančiose Rumšiškėse. J. Rudoko triūso rezultate jau pasirodė nedidelio laikraštuko „Latvijos lietuvis" numeriai. Rygos m. taryba lietuvių draugijai paskyrė buvusio radiofono patalpose 4 kambarius. Latvijoje gyvena daugiau kaip 48 tūkstančiai lietuvių. Kaskart vis daugiau jų įstoja į Latvijos lietuvių draugiją, aktyviai dalyvauja jos veikloje. Latvijos lietuvių kultūros draugija įsteigė fondą ir renka aukas Lietuvai, ryšium su Maskvos vykdoma blokada.

J. Bergholcas

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ DIENOS

1989 m. gegužės mėn. XVI-tųjų Australijos Lietuvių Dienų rengimo komitetas paskelbė Lietuvių Chorinės Muzikos Konkursą. Konkursas baigėsi 1989 m. spalio mėn. Gauta 140 kūrinių iš Lietuvos, JAV, Kanados ir Australijos. Spausdiname konkurso rezultatus.

I-MA KATEGORIJA

1-ma premija — 1500 dol. Aus. — Vyt. Mikalauskas iš Vilniaus už kompoziciją „Lopšinė gimtinei ir motinai".

2-ra premija — 750 dol. Aus. — Leonas Povilaitis iš Vilniaus už kompoziciją „Lietuva, žaliasai medi".

3-čia premija — 500 dol. Aus. — Jurgis Gaižauskas iš Vilniaus už kompoziciją „Mano Lietuva".

Garbės pažymėjimas — Aloyzui Jurgučiui iš Los Angeles, JAV., už kompoziciją „Malda".

II-RA KATEGORIJA

1-ma premija — 500 dol. Aus. — Algirdas Klova iš Kauno už kompoziciją „Tėvynė".

2-ra premija — 250 dol. Aus. — V. Telksnys iš Vilniaus už kompoziciją „Kur daina — ten Lietuva".

Garbės pažymėjimas — L.V. Lapui iš Vilniaus už kompoziciją „Mūsų Lietuvos dangau".

III-čiai kategorijai premija nepaskirta, nes gauti tik keli kūriniai su kompozitoriaus amžiumi. Nei vienas iš jų nebuvo premijuotas.

ALD vyks Melburne gruodžio 26-31 dienomis. Programoje bus ne tiktai Dainų Šventė ir Tautinių Šokių Šventė, bet taip pat ir įvairūs kiti kultūriniai parengimai, suvažiavimai, sporto šventė. O bet to — Australijoje bus vasara ir mes Australijos lietuviai laukiame jūsų!

ALD ruošos komitetas

LENKIJOJE

PRIE SOVIETŲ AMBASADOS

Lietuvos okupacijos penkiasdešimtmečio proga keliolika Lenkijos socialistų partijos veikėjų surengė piketą prie Sovietų Sąjungos ambasados Varšuvoje. Piketo dalyviai reikalavo Lietuvai nepriklausomybės, kvietė Lenkijos vyriausybę pripažinti nepriklausomą suvereninę Lietuvos valstybę, suteikti Lietuvai ekonominę pagalbą. Buvo iškeltas didelis transparentas su užrašu: mes padėsime Lietuvai! Spaudos agentūros, pranešdamos apie lenkų socialistų atstovų surengtą piketą prie sovietų ambasados Varšuvoje, atkreipė dėmesį, kad Lenkijos Seimas ir Senatas neseniai paragino Maskvą pripažinti nepriklausomą Lietuvą. Lenkai intelektualai ir politiniai veikėjai pakartotinai išreiškė įsitikinimą, kad galingiausioji Vakarų pasaulio valstybė JAV — turi moralinę pareigą oficialiai pripažinti nepriklausomą Lietuvą ir tuo būdu paskatinti kitus pasaulio kraštus suteikti nepriklausomai Lietuvai pripažinimą.

VAT.R.

PO 50 METŲ

Kai pasklaidai senųjų metų spaudą, iš jos puslapių dvelkia istorinė praeitis, žmonių darbai, siekiai, sumanymai. Išspausdinta medžiaga pasakoja apie kultūrinę, ūkinę, visuomeninę veiklą, žmonių santykius. Taigi pasklaidykime Vilniuje leistą lietuviškąją spaudą, kad ir laikraštį „Aidas", 1939 metų komplektą. Ką jis rašė apie Punsko gyvenimą?

Tais metais nr. 13 tilpo informacija, kad Punske yra degtinės monopolis, karčema ir 3 aludės. Korespondentas apgailestavo, kad tai girtavimo vietos ir jose laiką leidžia žmonės, kuriems nerūpi lietuvių ateitis. 20 numeryje nusiskundžiama, kad Andriejavo ir Seinų valsčių lietuviai įteikė Suvalkų apskr. mokyklų inspektoriui deklaracijas, reikalaudami mokyklose įvesti lietuvių kalbos pamokas, ir į tai nebuvo reaguota — lietuvių kalbos pamokos nebuvo įvestos.

Apie ūkininkų darbštumą, jų pasiekimus gyvulininkystėje pasakoja informacija iš pieno perdirbimo bendrovės metinio narių susirinkimo Punsko mokyklos salėje. Pranešama, kad Ožkinių Pieno perdirbimo įmonė perdirbo 304.624 litrus pieno, pagamindama 12.946 kg. sviesto. Kaip informavo pranešėjas inž. J. Pajaujis, ši bendrovė turi 390 narius, kurių pajai sudaro 4.640 auks. (Nr 30).

38 numeryje rašoma, kad Punsko bažnytinis choras yra geriausias visoje Suvalkų apylinkėje. Jo vadovas vargonininkas Jaglauskas. O štai 58 šio laikraščio numeryje visa eilė gražių žinių iš Punsko apylinkės veiklos. Punsko kaime pas ūkininką J. Čėplą vietos jaunimas surengė bendro pobūdžio blaivią pramogėlę, kurios metu inž. J. Pajaujis skaitė apie savo kraštą, ragino daugiau dirbti kultūrinį darbą. Punsko kooperatyvas „Talka" 1939 m. pradžioje turėjo 177 narius, jau vėliau jų skaičius šoktelėjo iki 200. Nusiskundžiama, kad kunigas Ramanauskas mėgsta daugiau remti nelietuviškas organizacijas.

Gegužės mėn. punskiečiai pagerbė Motinas. Jie „Žiburio" salėje surengė akademiją Motinos dienai paminėti. Ją atidarė inž. J. Pajaujis, referavo St. Ragelis. Kalbėjo J. Šatkauskas, o paskaitą skaitė J. Maksimavičius tema: „Motinos vaidmuo šeimoje ir visuomenėje". Publikos buvo pilnutėlė salė.

Birželio mėn. 25 dieną Punsko apylinkėse buvo labai didelė audra. Nugriovė keletą trobesių, nuplėšė vejinių malūnų sparnus, išvartė medžius. Padaryta daug nuostolių.

88 numeryje tilpusi informacija praneša, kad kun. A. Žievo iniciatyva atnaujinta bažnyčia, papuoštas jos vidus.

Reikia pasakyti, kad tų metų šio laikraščio puslapiuose tilpo žinučių ir iš Senųjų Ramonų, Valinčių Vidugirių, Andrejavo, Ožkinių, Aradnykų ir kitų apylinkių gyvenimo. Tačiau, jei korespondencijų skaičių palyginti su kitomis apskritimis, punskiečiai jų pateikdavo mažokai.

Antanas Martinionis
Vilnius
„Aušra", 1/84

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

TEL.: 071-727 2470 TELEX: 261947 SOS G FAX: 071-221 6164

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 20 svarų;

Užsienyje — 25 svarai (Vokietijoje 77 DM) oro paštu.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS— KADA—KUR?

Birželio 30 — Vasaros atostogų pradžia Vasario 16-je gimnazijoje, Hüttelfelde.

Liepos 22 — rugpjūčio 5 — Lietuvių vaikų vasaros stovykla Romuvoje, Hüttenfelde, V. Vokietijoje.

Liepos 28 — rugpjūčio 4 — 41-ji tradicinė skautų stovykla Lietuvių Sodyboje.

Liepos 30 - rugpjūčio 13 — Nidos spaustuvės vasaros atostogos.

Rugpjūčio 5-12 — XXXVII Europos lietuvių studijų savaitė Einsiedelne, Šveicarijoje.

Rugsėjo 3 — Mokslo metų pradžia Vasario 16-je gimnazijoje, Hüttenfelde, V. Vokietijoje.

Spalio mėnesį įvyks du didesnio masto koncertai — Bradforde ir Nottinghame. Apie tai dar informuosime.

Spalio mėn. 6 d. Wolverhamptone įvyks DBLS Tarybos Posėdis-Suvažiavimas.

Spalio 12-14 — Lietuvių kultūros instituto mokslinė konferencija ir suvažiavimas Romuvoje, V. Vokietijoje.

Spalio 20 — Boltono lietuvių metiniai šokiai Ukrainiečių Klube, 99 Castle St. Bolton.

Spalio 26-28 — Vokietijos Lietuvių Bendruomenės darbuotojų suvažiavimas.

AUKOS SPAUDAI

A. Jaloveckas — 4.00 sv.

Nuoširdžiai dėkojame už auką.

AUKOS TAUTOS FONDUI

Jonas Čepas — 1000.00 sv.

K. Rimaitis — 20.00 sv.

P. Kaminskas — 5.00 sv.

Nuoširdžiai dėkoja

TFA D. Britanijoje

AUKA TAUTINĖS PARAMOS FONDUI

Kazimieras ir Marija Barėnai paaukojo 250.00 sv. Jie skiria juos vaistų parūpinimui Lietuvai per Europos LB-nes.

Už stambią auką esame dėkingi.

„EL" ADMINISTRACIJA PRANEŠA

„Europos Lietuvį" iš Lietuvių Namų Londone išsiunčiame 11.00 val. kiekvieną penktadienį. Skaitytojai, kurie jo laiku negauna, prašomi kreiptis į savo vietinį paštą.

„EL" administratorė

PAMALDOS

Nottinghame — liepos 1 d., 11.15 val., Židinyje.

Leicesteryje — liepos 1 d., 14 val., Švč. Širdyje, Mere Rd.

Bradforde — liepos 1 d., 12.30 val.

Eccles — liepos 8 d., 12.15 val.

Nottinghame — liepos 8 d., 11.15 val., Židinyje.

Nottinghame — liepos 15 d., 11.15 val., Židinyje.

Derbyje — liepos 15 d., 14.00 val., Bridge Gate.

Wolverhamptone — liepos 15 d., 17.00 val., Šv. Petre-Pauliuje.

AUKOS SERGANTIEMS VAIKAMS (British-Lithuanian Relief Fund for Children in Lithuania)

Gautos šios aukos: 100.00 sv. — A. Mikalauskai, Suningdale; 50.00 sv. — V. Šližienė iš Derby; 35.00 sv. — Julija Balnius iš Londono; po 25.00 sv. — V. Jasaitis iš Bedfordo, A. Baker-Kevalaitytė iš Londono, L. Švalkus iš Northamptono, P.B. Voveriai iš New Milton; po 10.00 sv. Julius Eigminas, Henrikas Budrys iš Leeds, E. Vėleniškienė iš Kanados, B. Kuzminskaitė iš Leeds; po 5.00 sv. — J. Bagdišenka iš Londono, M. Parulienė iš Londono, S. Svedas iš Londono, Irena Degutis iš Londono, A. Kusta iš Londono, E. Onikis iš Cardiffo; po 5.00 sv. iš Leamington Spa — A. Kasparavičius, B. Banys, V. Gečas, J. Salkus, S. Petrauskas, J. Kunigiškis, H.A. Stašinskas, P. Mulerčikas, V. Vaikšronas.

25.00 sv. — E. Gaputytė.

Fondo vadovybė aukojusiems nuoširdžiai dėkoja. Iki šiol fondui suaukota 1961.00 sv. Fondo sąskaita laikoma National Abbey, K. 787574 BRI.

Visi D. Britanijos lietuviai kviečiami dalyvauti šiame labdaros darbe ir siųsti aukas: British-Lithuanian Relied Funf for Children in Lithuania, 21 The Oval, London E2 9DT. Dėl smulkių informacijų skambinkite telefonu: 081-579 4657. **S.K.**

AUKOS LIETUVOS RAUDONAJAM KRYŽIUI

Lietuvos Raudonajam Kryžiui aukojo: 100.00 sv. — Mrs. E.T. Marshall, 10.00 sv. — Mrs. A.J. Moorhead.

Iki šiol gauta aukų 4163.70 sv.

Europos Lietuvių Bendruomenių organizuojamiems vaistų transportams paremti gauta 500.00 sv. iš DBLS-gos Tautinės Paramos Fondo ir 250.00 sv. iš M. ir K. Barėnų. Šios aukos bus persiųstos į Europą.

Aukas prašome siųsti šiuo adresu: Lithuanian Relief, 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.

AUKOS AID LITHUANIA FONDUI

Aid Lithuania Fondui aukojo: 720.00 sv. — DBLS-gos Wolverhamptono skyrius per V. Bundonį.

100.00 sv. — J. Čepas; po 50.00 sv. — H. ir V. Bundoniai, A. Petkevičius, I. ir J. Petkevičiai, G. ir A. Ivanauskai, B. Krikščiūnas, M. ir J. Bertašiai, B. ir P. Jazukevičiai; 3 po 30.00 sv. — W. ir A. Zubrickai, P. ir A. Bundoniai, T. ir G. Bundoniai; po 20.00 sv. — J. ir D. Narbutai, P. ir J. Zaliauskai, J. ir V. Kelmistraičiai, J. ir J. Dičiai, V. Matiukas, D. ir G. Price; po 10.00 sv. — K. ir K. Šakaliai, E. ir R. Milkamanovičiai, M. Sviderskienė, Č. Renčeliauskas, B. ir M. Udvadekar, J. Budreikienė.

118.52 sv. — Londono Lietuvių Maironio Mokyklos Sodyboje surinktos aukos per Živilę Stanton.

100.00 sv. — F. ir E. Vilkauskai; po 50.00 sv. — K. Kairys, M. ir E. Kugrėnai, J. Varaškevičius; 24.00 sv. — Ms. NMT Obcarskas; 10.00 sv. — A. Žukauskas ir Mrs. I. Gofmanas.

Viso iki šiol surinkta 6870.97 sv.

Aukas prašome siųsti: Aid Lithuania Fund, 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.

NOTTINGHAME

JONINIŲ POBŪVIS

Birželio 30 d., Latvių klube, Nottinghamo Moterų Draugija ruošia Joninių pobūvį.

Bus programa ir turtinga loterija. Įėjimas 4.00 sv. asmeniui. Užsirašyti pas Draugijos nares arba pas G. Aleknavičienę telefonu 583065. Pradžia 18.30 val.

Nottinghamo Moterų Draugijos V-ba

MANČESTERYJE

MINĖJIMAS

Liepos 21 d. 18 val. Mančesterio LK, 121 Middleton Rd., Manchester, LVS-gos „Ramovė" Mančesterio skyrius rengia

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMĄ

Programoje H. Vaineikis skaitys paskaitą, o meninę dalį atliks „Rūta" iš Nottinghamo.

Visi tautiečiai yra maloniai kviečiami kuo gausiau šiame minėjime dalyvauti.

Skyriaus valdyba

DERBYJE

TAUTOS ŠVENTĖ

Tautos šventė (sąskrydis) įvyks Derbyje rugsėjo 8 d. Sąskrydžio ruošimu rūpinasi Derbio skyrius CV globoje.

RADIO 3 PROGRAMA

BBC Radio 3 praneša, kad programos „Baltų atsiminimai" pirma dalis bus transliuojama liepos 2 d. 19.05 val., o antroji dalis — liepos 16 d. tuo pačiu laiku, 19.05 val. Abi programos po 25 minutes susideda iš M. Bajorino ir A. Liepina pasikalbėjimų. Kalbama, kad tai bus įdomi radio programa.

ŠVENTASIS KORANAS

Kas norite gauti „Parinktų posmų iš Šventojo Korano" rinkinį, prašomi rašyti: K. Khawar, 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.

„Selected verses of Holy Koran" knygą į lietuvių kalbą išvertė D. Adamovič, o kalbą tikrino J.Vilčinskas.

STUDENTAMS REIKALINGI KAMBARIAI LONDONE

Lietuvos Respublikos AT Biuro sekretorė Regina Žulienė prašo lietuvių Londone parūpinti Vilniaus studentams kambarių su pilnu išlaikymu. Studentai atvyktų laike liepos 20 ir rugsėjo 10 d., dviem mėnesiam, pasitobulinti anglų kalboje.

Atsiteisdami už šią paslaugą, tie kurie priims studentus galės nemokamai pasinaudoti trijų kambarių butu su maistu Vilniuje.

Kas turite kambarį ir galite paremti Vilniaus studentą, prašome skubiai rašyti: Regina Žulienė, Lietuvos Respublikos AT Biuro sekretorė, Vilnius, Lithuania. Arba skambinti tel: 010-70122 628176.

SKELBIMAS

Kauno vertėjų kooperatyvas-firma „Vertėjas" verčia techninę, elektroninę, technologinę, medicininę, politinę-visuomeninę, filosofinę ir grožinę literatūrą iš anglų, vokiečių, prancūzų kalbų į lietuvių ir rusų kalbas.

Nedidelius tekstus verčiame iš lietuvių ir rusų kalbų į anglų, vokiečių, prancūzų kalbas.

Mūsų paslaugos gali sudominti Britanijos firmas, kurios prekiauja ar ruošiasi prekiauti su Sovietų Sąjunga.

Verčiame ir žodžiu — aptarnaujame delegacijas, konferencijas, pavienius asmenis.

Mūsų paslaugų kainos galėtų būti panašios už analogiškus darbus Jungtinėse Valstijose.

Užsakymus su garantiniu raštu prašome siųsti paštu. Vertimų tekstus geriausiai siųsti kopijomis kas leistų išvengti galimų nemalonumų dingimo atveju.

Mūsų adresas: Lithuania, 233000, Kaunas, Lydos g-vė Nr.4, Kooperatyvas-firma „Vertėjas".

Sąskaitą pateikiame po abipusio susitarimo.

SPAUDOS KONFERENCIJA

(Pradžia „EL" 24 nr.)

Pabaltiečių susitikimai su įvairiomis delegacijomis vyko visą savaitę. Deputatas Virgilijus Čepaitis, kaip vienintelis tuo metu esantis Lietuvos atstovas, susitiko su JAV, Austrijos, Belgijos, Kanados, Danijos, Didžiosios Britanijos, Airijos, Olandijos, Vatikano, Šveicarijos ir Čekoslovakijos delegacijų atstovais, paaiškino apie esamą Lietuvos padėtį ir ragino paremti Lietuvą konferencijoje bei jos prašymą būti konferencijoje priimtai stebėtojos teisėmis.

Pabaltiečių pasaulinės tarybos nariai, kaip nevaldinės organizacijos atstovai, irgi susitiko su delegacijų atstovais ir iškėlė bendrus Pabaltiečių interesus.

Ir vieni ir kiti įteikė kiekvienai delegacijai dokumentinės medžiagos, pvz., PLB-nės specialiai paruoštą memorandumą, *LIC* ekonominės padėties apžvalgą bei Lietuvos einamųjų įvykių kroniką, adv. P. Zumbagio redaguotą Lietuvos Aukščiausios Tarybos dokumentų rinkinį, Vilniuje leidžiamą „Lithuanian Review", ir pan.

Šalia su CSCE konferencija surišta programa, Lietuvos reprezentacija vyko ir už jos ribų. Čepaitis, Petrauskienė ir Damušytė susitiko su Šiaurės Tarybos atstove, kuriai paskirta sudaryti kultūrinių mainų programą ir jos biudžetą su Pabaltijo kraštais. Lietuvos ir Estijos Užsienio reikalų ministrai kalbėjo antisemitizmo seminare. Saudargas ten pat kalbėjo: „Lietuva, kaip Mozė, peržengė Jordano upę ir nebegrįš atgal. Lietuva yra klajojanti ir troškuliu marinama tauta dykumoje vardu Sovietų Sąjunga". Buvo pasimatyta su naujai veikiančia Danijos lietuvių draugija ir susitikta su Danijos kultūros instituto atstovais, kurie steigia Pabaltijui remti skyrių.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos Užsienio reikalų ministrai į Kopenhagą atvyko Europos demokratų grupės bei Europos liaudies partijos (Krikščionių demokratų grupės), t.y. kitos Europarlamento frakcijos, kvietimu. Šių grupių lyderiai vakarieniavo su ministrais Tivoli soduose, o vėliau sudarė jiems progą kalbėti Sheraton viešbutyje surengtame forume. Ten Saudargas bei kiti du ministrai susirinkusiems parlamentarams ir spaudos atstovams kalbėjo rūpimais klausimais.

Birželio 9 d. Užsienio reikalų ministrai išskrido į Oslo susitikti su Norvegijos Užsienio reikalų ministru Kjell Magne Bondevik. (Apie tai plačiau iš Norvegijos pranešime).

Gintė Damušytė, *LIC*

KETURIOLIKA METŲ

Birželio 6 d. suėjo 14 metų, kai Čikagoje penkias dienas po pusvalandį veikia lietuviška radijo programa „Lietuvos Aidai". Per tuos metus daug pastangų, iniciatyvos ir darbo įdėta, kad tas sparnuotas žodis pasiektų apie 70.000 lietuvių klausytojų.

Balys Brazdžionis „LA" radijui paruošia žinias. Nuotrauka: M. Nagio

„Lietuvos Aidų" radijo programose yra šie skyriai: religijos, interviu su įvairių organizacijų atstovais ir atskirais asmenimis, dr. J. Adomavičius veda sveikatos skyrių, su savo kūryba dalyvauja rašytojas Šešplaukis ir kt. Daug muzikos ir dainų. Minimos šventės, ruošiami pobūviai. Visų klausytojų pagalba „LA" gali veikti, teikti žinias ir pagelbėti nelaimėje esančiai Lietuvai.

„Lietuvos Aidų" radijui — Ilgiausių Metų! **Balys Svalia**

PASAULYJE

Rumunija nepasikeitė

Po paskutinių įvykių Rumunijoje manoma, kad Rumunijos revoliucija buvo Maskvos suorganizuota tam, kad atsikračius nemėgiamo diktatoriaus Ceausescu. Vykstant rinkimams buvo skundžiamasi, kad persekiojama opozicija ir kad rinkimai, kuriuos laimėjo Tautinis Gelbėjimo Frontas, kuris sudarė vyriausybę, nebuvo teisėti. Juos stebėjo užsienio atstovai, bet ir jų nuomonės skyrėsi. Patys rumunai teigia, kad Tautinio Gelbėjimo Fondas yra sudarytas iš tų pačių komunistų ir kad net buvę slaptos policijos Securitate nariai tarnauja policijoje ir terorizuoja visuomnę. Tačiau demonstracijoms prieš vyriausybę numalšinti buvo iškviesti dideli būriai angliakasių, kurie su demonstruojančiais labai žiauriai elgėsi. Jie taip pat įsilaužė į opozicinių partijų ir laikraščių įstaigas ir viską išdaužė. „Už gerai atliktą darbą" prezidentas Iliescu angliakasiams padėkojo. Vakarų valstybės laikinai sustabdė pašalpas Rumunijai.

Bulgarijoje rinkimus taip pat laimėjo komunistai, pasivadinę Bulgarijos Socialistų partija. Ir ten opozicija teigia, kad rinkimai buvo suklastoti ir todėl ji nesutinka su vyriausybe sudaryti koaliciją.

Įvykiai Rumunijoje ir Bulgarijoje skiriasi nuo demokratėjimo proceso Lenkijoje, Vengrijoje, Čekoslovakijoje ir Rytų Vokietijoje.

Skyla sovietų komunistų partija

Šį mėnesį įvyksiančiame Sovietų Komunistų partijos kongrese manoma, kad suskils partija. Grupė delegatų, pasivadinusių Demokratine Platforma, nori reformuoti komunistų partiją, įvedant demokratinę sistemą ir rinkos ekonomiją. Tam priešinsis užkietėję komunistai, kaip pvz., žemės ūkio ministras Jegor Ligačevas ir kt. Demokratinę platformą remia Maskvos ir Leningrado miestų tarybos ir Rusijos Federacinės Respublikos prezidentas Boris Jeltcinas. Spėliojama net, kad Gorbačiovas gali atsisakyti partijos sekretoriaus pareigų ir liks tik Sovietų Sąjungos prezidentu. Sovietų Sąjungos prezidentą išrinko parlamentas, o ne partija, todėl savo autoritetą prezidentas remia parlamentu.

Bushas užpyko ant Izraelio

Prezidentas Bushas norėtų, kad Izraelis pradėtų derybas su vietiniais dėl galimų rinkimų palestiniečių apgyventose srityse. Tačiau tam priešinasi premjeras Shamir. Tačiau prezidentas Bushas, nors ir užpykęs, prieš Izraelį jokių sankcijų nesiima. Kodėl? Viena iš priežasčių: Izraelis pakol kas toje pasaulio šalyje yra galingiausia valstybė, o JAV nėra labai draugiška su arabų valstybėmis, kurių tarpe Irakas pretenduoja į galingiausių valstybių eilę ir grasina taikai. Antroji priežastis: žydų įtaka Amerikoje yra labai didelė. Todėl suprantama, prezidentas Bushas nutraukė derybas su PLO (palestiniečių organizacija) dėlto , kad jos vadas Yasser Arafatas griežtai nepasmerkė arabų teroristų, užpuolusių Izraelį iš jūros pusės. PLO tuo tarpu kreipėsi į arabų valstybes, kad šios boikotuotų JAV.

Europos valiuta

Ar žinote kas yra ECU?. Jei dar ne, tai greitai sužinosite. Jeigu D. Britanijos pasiūlymas Bendros Rinkos valstybėms bus priimtas. Iki šiol Europai buvo siūloma vien bendra valiuta, bet tai nebuvo priimtina Britanijos ministrei pirmininkei M. Thatcher. Jos finansų ministras John Major pasiūlė įvesti naują valiutą, panaudojant iki šiol Bendroje Rinkoje naudojamą ECU, šalia valstybinių pinigų. ECU būtų galima keisti į valstybės valiutą, o tai tiktų ir prekybininkams ir turistams. Britanija šį pasiūlymą padarė, kad parodžius norą dalyvauti bendros Europos reikaluose. Britanija yra įsitikinusi, kad nereikia skubėti panaikinti tautines valiutas, bet tuo keliu eiti lėtai ir atsargiai. Nes jeigu ECU pasidarys populiari valiuta, tai ir tautinės valiutos savaime likviduosis.

Ar reikia gelbėti Gorbačiovą

Prancūzijos prezidentas Mitterand, pritariant Vokietijos kancleriui dr. Kohliui, ragina turtingesnes pasaulio valstybes suteikti Sovietų Sąjungai finansinę, komercinę ir techninę paramą, nes Gorbačiovui neatsilaikius prieš jį esantiem krašte spaudimams, gali pakenkti pasaulio taikai. Prie šios gelbėjimo akcijos kviečiamos prisidėti D. Britanija ir JAV. Manoma, kad Sovietų Sąjungai reikalinga 12 bil. svarų paramos investicijų formoje. D. Britanija tam priešinasi, sakydama, kad prieš tokio plano sudarymą ji turi būti tikra sovietų ekonominių ir politinių reformų pasisekimu.